

Topsectoren

Introductie door Eric Douma

In 2011 heeft de overheid rapporten uitgebracht die de gewenste ontwikkelingen beschrijven in de 10 belangrijkste topsectoren van Nederland. Eén van die topsectoren is de Agro- & Foodsector.

Het stuk Topsectoren Agro&Food zit goed in elkaar. Het heeft iedereen wel aan het denken gezet en het heeft bijgedragen aan de bewustwording over de rol van de agrosector in de samenleving. Topsectoren Agro&Food is in goed overleg tot stand gekomen en LTO is blij met het eindresultaat.

De betrokkenheid van LTO was niet vanzelfsprekend. De Rijksoverheid wil het liefst met grote partijen overleggen, dus met grote bedrijven of de koepels van kleinere. In het kader van het topsectorenoverleg kwam daar bij, dat het kabinet van mening was dat direct met ondernemers gesproken moet worden om zo dicht mogelijk bij de bron informatie te verzamelen. In eerste instantie was LTO dus geen gesprekspartner. Overleg voeren met de individuele agrarische ondernemer is voor de overheid echter praktisch niet haalbaar en andere (grote) partijen in de keten vonden dat zij niet namens de boeren konden spreken. Daarom is LTO toch gevraagd aan te schuiven. En dat is een goede zaak geweest. Veel innovatie begint bij de kleinere bedrijven. In de agrarische sector is dat niet anders. Wij produceren 45% duurzame energie binnen het agrocomplex. Het is daarom belangrijk dat de veehouderij goed vertegenwoordigd is.

Ook de betrokkenheid van de WUR via het innovatiecentrum Sterksel, is positief. Door mogelijke alternatieven bij Sterksel uit te proberen, kan wetenschappelijk worden vastgesteld of een voorstel in de praktijk echt tot een verbetering leidt. Die objectieve wetenschappelijke bewijzen ontbreken nog wel eens in de discussie.

Nederland heeft een heel goed ondernemersklimaat voor vernieuwing. Nederlandse ondernemers zijn relatief open en zijn bereid ideeën te delen, meer dan je vaak in het buitenland ziet. Daardoor kunnen we in de varkenssector heel snel leren en onze praktijk verbeteren.

Voor innovatie is het goed om buiten je eigen grenzen te kijken. Zo gebeuren er interessante dingen voor kleine huisdieren. Daar zijn RFID-tags ontwikkeld die in het lichaam goed op hun plaats blijven zitten.

Je moet de ontwikkelingen niet forceren, om daarna teleurgesteld alles via regels af te dwingen. Dat werkt in de praktijk niet. Je kunt als overheid al die regels toch niet afdwingen en het ondergraaft de motivatie om vernieuwingen te realiseren.

Men moet beseffen dat innovaties veel tijd nodig hebben om praktische bruikbare oplossingen op te leveren. Door vernieuwingen te snel te introduceren, leiden negatieve ervaringen tot teleurstellingen die de latere introductie van een goede oplossing in de weg staan.

Het PVV (Productschap voor Vee en Vlees) heeft het topsectorenbeleid vertaald naar de varkenshouderij in 'PigSystems4Food', dat hiernaast is opgenomen.

PigSystems4Food

Kernvisie Varkenshouderij t.b.v. Topsectoren

Algemene doelstelling: Over 10 jaar is de Nederlandse varkenssector op alle aspecten de beste varkenssector van West-Europa. De varkenssector is een robuuste sector met toekomst en een duidelijk economisch belang. De sector opereert in een internationale omgeving. De sector kent een goede balans tussen rendement en (maatschappelijk duurzaam) verantwoord gedrag. De varkenssector wil met name haar ambities richten op een viertal doelstellingen die onderstaand zijn weergegeven. Per doelstelling is tevens aangegeven wat de onderzoekswensen zijn voor 2012 en verder.

De varkenssector heeft voor 2012 en vervolgens jaren een budget ter beschikking van **2.1 miljoen euro** voor het laten uitvoeren van onderzoek.

1) Diergezondheid, humane gezondheid en medicijngebruik (One Health)

De dieren hebben een hoge gezondheidsstatus. Deze hoge status is behaald met aandacht voor preventie (huisvesting én management) en het gericht en transparant gebruik van diergeneesmiddelen. De Nederlandse varkenshouderij heeft het laagste diergeneesmiddelenverbruik van West-Europa. Constant wordt gestreefd naar het voorkomen van ziektes bij de mens als gevolg van zoönosen

Onderzoekswensen 2012 en verder

- Terugdringen antibiotica resistentie zoals vastgelegd in de Taskforce Antibiotica Varkens. De aanscherping van het antibioticabeleid in de varkenssector is gericht op een verantwoord antibioticagebruik. Hierbij wordt enerzijds gericht op een kwantitatieve vermindering: door invulling te geven aan de scherpe reductiedoelstellingen voor antibioticagebruik van 50% in 2013. En anderzijds op een kwalitatieve verbetering: door het gebruik van de antibiotica die cruciaal zijn voor de volksgezondheid te verminderen of te verbieden. Om deze doelstellingen te bereiken dient nog aanvullend onderzoek plaats te vinden.
- Onderzoek naar preventiemaatregelen om MRSA terug te dringen en deze door te voeren. Vervolgens dient een evaluatie plaats te vinden van de behaalde effecten in de gehele varkenskolom (varkensbedrijven, transport en slachthuis).
- Aanpak van PRRS: het terugdringen van PRRS leidt tot een nog hogere gezondheidsstatus van de varkens (en biedt

zodoende m.n. extra mogelijkheden voor de afzet van biggen), een vermindering van het antibioticagebruik en een verruiming van de exportmogelijkheden van varkensvlees naar derde landen.

De voorbereidingen voor een praktijkproef (looptijd 4 jaar) in een varkensdun gebied zijn in voorbereiding.

Budget is nodig voor het financieren van de deskundigenwerkgroep en de hygiënespecialist die de deelnemende varkensbedrijven gaat bezoeken. Daarnaast zijn er nog onderzoekshiaten die uitgezocht moeten worden.

- Project "Bedrijfsspecifieke voeding voor varkens met een verschillende gezondheidsstatus" (meerjarig project, gestart in 2010).
- Het project "Mijn Varken" waarbij door middel van individuele dierherkenning een snelle signalering kan plaatsvinden van dieren die niet adequaat functioneren. Deze snelle signalering is van groot belang voor een goede gezondheid en welzijn van het dier. Dit project is onlangs gestart en zal meerdere jaren in beslag nemen.
- Onderzoek naar verhoging van de gezondheidsstatus van varkensbedrijven inclusief informatie overdracht naar de midden groep bedrijven

2) Dierenwelzijn

Dierenwelzijnnormen moeten op Europees niveau zijn vastgesteld. Verdergaande normstelling is mogelijk via private concepten, waarbij de meerkosten via de markt terugverdiend kunnen worden.

Dieren worden goed verzorgd in een veilige omgeving.

Onderzoekswensen 2012 en verder

- Onderzoeken naar nieuwe innovatieve stalsystemen waarbij rekening wordt gehouden met het natuurlijke lig- en mestgedrag van varkens. De verbetering van welzijn komt m.n. tot uiting door een betere inrichting van de leefruimte buiten de mestplaats in de vorm van hok verrijkingmateriaal en functiegebieden zoals rusten en eten. In deze nieuwe stalsystemen dienen tevens de emissies van geur en ammoniak bij de bron gereduceerd te worden. Daarnaast is het van belang dat de concepten worden uitgerold naar de praktijk. Deelname van varkenshouders aan deze projecten is van groot belang om zodoende de kans van toepassing in de praktijk optimaal te maken. De nieuwe concepten betreffen de onderzoeksprojecten
 - Een goed te managen en ontspannen drachtfase voor zeugen
 - Pro Dromi 1 en 2
 - De toiletstal
 - Meegroei-huis
- Meerjarig onderzoek naar stoppen met castreren

3) Werken in de sector

Het beeld van het familiebedrijf is het uitgangspunt.

Bedrijven passen goed in hun omgeving en hebben een verzorgde uitstraling.

Werken in de sector heeft een positief en gezond imago.

Bedrijven veroorzaken geen hinderlijke uitstoot en voldoen, vanzelfsprekend aan alle regels.

Onderzoekswensen 2012 en verder

- Vervolgonderzoek op het meerjarig project "Stof! Pak 't aan";
- Onderzoek naar de stofreductie op varkensbedrijven: voor de varkenshouder en zijn personeel moet het werken op een varkensbedrijf geen problemen opleveren m.b.t. de (long)gezondheid

- Kempfarm vleesvarkensstal: het zoeken naar een economisch duurzame stalsysteem die m.b.t. de uitstoot van NH₃, geur en stof aan de wettelijke verplichtingen voldoet
- Werken in de varkenshouderij: het zoeken naar innovatieve werkwijzen die het werken op een varkensbedrijf aantrekkelijker maakt
- Emissiearme varkenshouderij: op een effectieve en goedkope wijze de emissies uit varkensstallen verminderen waarbij ook verbeteringen plaatsvinden aan het stalklimaat voor varkenshouder en dieren. Het nevendoel is om ook de mineralen beter te verwaarden. Complete nieuwe innovatieve emissiearme technieken dienen te worden ontwikkeld
- Het verbeteren van de aansluiting van onderwijs op het bedrijfsleven en het verbeteren van het beroepsperspectief in de sector. Dit onderdeel wordt, opgepakt in overleg met de andere productschappen vanuit het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding (PAO). De projecten van dit programma sluiten nauw aan bij het initiatief voor de 'Human Capital Agenda' van zowel Agrofood als Tuinbouw en Uitgangsmateriaal. De productschappen willen de inzet voor PAO projecten in de komende jaren continueren en uitbreiden. Uitgangspunt is dat doelstellingen projecten direct aansluiten op initiatieven van Topsectoren AF en TU in kader van de HCA agenda. Bij uitvoering projecten wordt samengewerkt met diverse kennisinstellingen vanuit diverse relevante kennisdomeinen.

4) Duurzaamheidsaspecten

De sector zoekt voortdurend naar mogelijkheden tot verdere verduurzaming.

Alle varkensbedrijven gaan verantwoord om met water en zijn energieneutraal.

De sector verwerkt plantaardige restproducten van de voedingsmiddelenindustrie.

Mestoverschotten van de sector worden volledig verwerkt en in waarde omgezet.

Onderzoekswensen 2012 en verder

- Onderzoek naar oplossingsmogelijkheden van het mestoverschot dat past binnen het door EL&I opgestelde drie sporen beleid
- Verdere ontwikkeling van monovergisting van mest op boerderijschaal (project is al in 2010 gestart en vereist nog nader onderzoek om zorg te dragen voor een goede implementatie in de praktijk)
- Ontwikkelen van een rotorwasser: het betreft een luchtwasser waarbij het energieverbruik beduidende minder is dan de huidige luchtwassers (project is in 2011 gestart en vereist nog vervolgonderzoek)
- Ontwikkelen van een EnerLatiestal: onderzoeken of een gesloten maar wel optimaal geventileerde varkensstal haalbaar is uit oogpunt van diergezondheid, welzijn en economie. Voor de aanpak van PRRS kan deze wijze van stalventilatie een belangrijke bijdrage leveren
- Het inrichten van een Mest Applicatie Centrum: vragen m.b.t. mest kunnen bij dit centrum, dat ingericht zal worden bij VIC-Sterksel, terecht. Tevens worden hier mogelijkheden gecreëerd om hier onderzoeken uit te voeren
- Zoeken naar nieuwe afzetmogelijkheden van varkensmest: o.a. in de fruitteelt
- Nader onderzoek naar varkensvlees met een hogere toegevoegde waarde én passend binnen het duurzaamheidsconcept

Bron: PVV